

Nyhetsbrevet nu med fler former av spioneri

Nyhetsbrevet Företagsspionage har ändrat form och innehåll. Nyhetsbrevet har slagits samman med Säkerhetspolisens årliga rapporter om spionären. Från och med detta, det första numret 2010, innehåller nyhetsbrevet information om alla typer av spioneri.

Nyhetsbrevet baseras på sammanställd information från ett urval artiklar som handlar om spionage i olika former. Artiklarna är publicerade i svenska och internationella källor under perioden augusti 2009 till och med början av april 2010.

Utredning ska se över spionerilagstiftningen

Trots att det finns personer som ägnar sig åt tämligen allvarlig underrättelseverksamhet i vårt land, är det svårt att lagföra dem. Med nuvarande regler krävs det att en person får tag på hemliga uppgifter som bevisligen skadar det svenska försvaret eller rikets säkerhet för att kunna döma denne för spioneri. Säkerhetspolisen har i flera år tryckt på i frågan med begäran om en vidgning av spioneribegreppet så att detta även innefattar spioneri som riktar sig mot civila verksamheter såsom forskning och politik.

Nu har regeringen beslutat att tillsätta en utredning för att lättare kunna döma personer som gör sig skyldiga till spioneri. Justitieministern har uttryckt att straffbestämmelserna i brottsbalken är gjorda för en annan tid och behöver moderniseras. Även Sveriges statminister håller med om att spionerilagstiftningen måste ses över, då den inte längre tycks vara uppdaterad till de nya sätten att spionera.

Regeringen vill också utreda om det kan bli enklare att döma personer för förberedelse till spioneri. Att utveckla kontakter med personer som senare kan avslöja hemligheter inom det svenska försvaret eller gällande ett betydande svenskt företag skulle kunna vara exempel på sådan förberedelse. För att det idag ska vara olagligt, krävs att förberedelserna siktar på uppgifter som skadar rikets säkerhet – inte på exempelvis företagshemligheter.

Fortsättning på s. 2 ►

DANSK CHEFREDAKTÖR VAR ISRAEL-SPION

se sidan 2

FLYKTINGSPION DÖMD TILL FÄNGELSE

se sidan 2

AVHOPPAD KGB-CHEF: "SVENSK DIPLOMAT LÄCKTE HEMLIGA UPPGIFTER"

se sidan 3

FÖRE DETTA M16-OFFICER ANKLAGAD FÖR STÖLD AV TOPPHEMLIGT MATERIAL

se sidan 3

NORSK SÄKERHETSTJÄNST RAPPORTERAR OM ÖKAT SPIONAGE

se sidan 4

SAS DÖMT FÖR FÖRETAGSSPIONAGE MOT NORWEGIAN

se sidan 4

BIOTEKNIK PÅ FÖRETAGSSPIONERS RADAR

se sidan 4

RÄKNA MED SPIONER I FÖRETAGET

se sidan 5

DÖDSDOM FÖR SPIONERI ÅT ISRAEL

se sidan 5

CYBERSPIONAGE I AUSTRALIEN KOSTAR MILJARDER

se sidan 5

KALLA KRIGET-FIENDER INITIERAR EN CYBERATTACK VARJE DAG

se sidan 6

KINA NEKAR TILL NÄTATTACKER

se sidan 6

GUILLOU UTPEKAD SOM HEMLIG AGENT ÅT FORNA SOVJET

se sidan 7

HAMAS-SON VAR SPION FÖR ISRAELS RÄKNING

se sidan 7

Fortsättning från s. 1 "Utredning ska se över spionerilagstiftning"

Utredningen ska enligt justitieministern även se över reglerna kring företagsspionage och de gråzoner som utvecklats kring denna form av spioneri. Den som idag kommer över företags-hemligheter som inte skadar rikets säkerhet döms för företagsspioneri, som är ett lindrigare brott. Dock menar justitieministern att jakten på hemligheter ändå kan leda till så allvarliga skador för svenska företag att det kan innebära ett hot mot Sverige i form av uteblivna satsningar och färre jobb.

Källor: *Expressen.se*, 2010-04-02 och 2010-04-01; *Nyheter24.se*, 2010-04-01 och *Sveriges Radio/Ekot*, 2010-04-01

Dansk chefredaktör var Israel-spion

Bestörtning har väckts i många medier efter uppgifter om att en tidigare chefredaktör för Politiken var spion för Israel. Mannen, som är israelisk medborgare, har själv berättat att han under reportageresor för bland annat Information, Politiken och Danmarks Radio på 1950- och 1960-talen även samlade in information och skrev underrättelserapporter åt den israeliska underrättelsetjänsten Mossad. Vidare uppger han att han var Mossad-agent fram till 1970. Då ska samarbetet med Israel ha upphört i samband med att han tillträdde tjänsten som chefredaktör för Politiken.

Mannen menar att gränsen mellan spioneri och journalistik är svårdragen men att han haft som krav att rapporterna han skrev för Mossad även skulle komma det danska försvarets underrättelsetjänst (EF) till del, vilket de ska ha gjort. På så sätt anser han sig själv egentligen ha varit ett slags dubbelagent. Den nuvarande chefredaktören på Information menar däremot att arbete för en underrättelsetjänst är helt oförenligt med journalistik.

Källor: *DN.se*, 2010-02-27 och *Medievarlden.se*, 2010-03-01

Flyktingspion dömd till fängelse

En 62-årig man dömdes i början av mars till ett år och fyra månaders fängelse för grov olovlig underrättelseverksamhet. Detta efter att, mellan januari 2008 och juni 2009, ha samlat in uppgifter om och spionerat på sina uiguriska landsmän för den kinesiska regimens räkning.

Uppgifter om framför allt exiluigurer bosatta i Sverige, Norge, Tyskland och USA lämnades vidare till två kinesiska underrättelseofficerare som utgav sig för att vara diplomat respektive journalist på Folkets Dagblad. Bland annat rörde uppgifterna personliga förhållanden såsom resor, hälsotillstånd och politisk verksamhet.

Stockholms tingsrätt slog fast att verksamheten bedrivits svikligen genom att 62-åringen, som själv är uigur och svensk medborgare, inte klargjort för sina landsmän att han arbetade åt regimen. Brottet bedöms dessutom som grovt då verksamheten haft stor omfattning. Vidare ses brottet som särskilt allvarligt då underrättelseverksamheten tjänat en stormakt som inte fullt ut respekterar mänskliga rättigheter.

Åklagarens bevisning består till största delen av hemlig telefonavlyssning samt vittnesförhör med uigurer och medarbetare vid Säkerhetspolisen. Den kinesiske diplomaten utvisades i somras. Kina avvisar spionerianklagelserna som nonsens och fränsäger sig ansvaret för den 62-årige mannen.

Mannen anser att han inte är skyldig har överklagat till hovrätten.

Källor: *Aftonbladet.se*, 2010-03-08 samt *Nyheter24.se*, 2010-03-29, 2010-03-09 och 2009-08-31

Avhoppad KGB-chef: "Svensk diplomat läckte hemliga uppgifter"

En avhoppad rysk överste har pekat ut en svensk diplomat för att ha varit uppgiftslämnare åt den ryska underrättelsetjänsten. Bland annat ska diplomaten under sin FN-representation i New York ha läckt stora mängder sekretessbelagda EU-handlingar, ur EU:s interna informationssystem, till ryssarna. Framförallt berörde dokumenten hur tidigare sovjetrepubliker försökte närma sig EU och Nato.

Redan 2002 fick Sverige uppgifter, från den amerikanska underrättelsetjänsten CIA, om den svenske FN-diplomatens kontakter med rysk underrättelsetjänst. En förundersökning inleddes men den fick läggas ned efter endast tre månaders utredning då det inte gick att bevisa att läckt information varit till men för rikets säkerhet.

Den svenske diplomaten har en bakgrund inom FRA och Högkvarterets underrättelse- och säkerhetskontor. Mannen har också läst ryska i försvarets tolkskola. Han arbetar fortfarande kvar på Utrikesdepartementet i Stockholm, där han bland annat haft ansvar för frågor rörande global säkerhet och säkerhetspolitik. Han har nyligen bekräftat att han haft kontakter med ryska representanter, men att den ryske avhopparens beskrivning av hans agerande är vilseledande.

Spionerimisstankarna mot svensken har hemlighållits sedan de upptäcktes för åtta år sedan.

2007 skickade dock Säkerhetspolisen en begäran till regeringen om att spioneribegreppet skulle vidgas genom en ändring av spionerilagstiftningen. Lagtexten är alltså oförändrad, men regeringen har nyligen tillsatt en utredning för att se över reglerna.

Källa: Expressen.se, 2010-04-03, 2010-04-01 och 2010-03-31

Före detta MI6-officer anklagad för stöld av topphemligt material

En 25-årig man med dubbelt brittiskt/holländskt medborgarskap greps i början av mars 2010 i centrala London anklagad för att på CD/DVD samt kamera- och USB-minnen ha smuglat ut elektroniska filer från MI5 (den brittiska säkerhetstjänsten) och MI6 (den brittiska underrättelsetjänsten). Filerna ska bland annat ha innehållit detaljerade uppgifter om metoder för underrättelseinhämtning och var klassade som "restricted", "secret" och "top secret".

Tre månader efter att mannen lämnat MI6, där han arbetade mellan september 2007 och maj 2009, ska han ha kontaktat en annan utländsk underrättelsetjänst för att sälja den brittiska informationen för 2 000 000 GBP.

Ett gripande möjliggjordes genom en undercover-operation. MI5-medarbetare utgav sig, under täckmantel, för att vara intresserade av informationen. Ett möte mellan dem och 25-åringen, där priset förhandlades ner till 900 000 GBP, dokumenterades med dold inspelningsutrustning.

Vid ett senare möte överlämnades informationen och mannen promenerade iväg med pengarna i en resväska. Det var då han greps av civilklädda poliser.

25-åringen är också anklagad för brott mot sekretesslagen då han yppade information ur de stulna filerna samma dag som han greps. Han hålls nu häktad utan ansökan om borgen.

Källor: Telegraph.co.uk, 2010-03-03; The Independent/independent.co.uk, 2010-03-04 och The Times/timesonline.co.uk, 2010-03-04

Norsk säkerhetstjänst rapporterar om ökat spionage

Främmande maktens spioneri mot Norge bedöms som mer intensivt nu än under kalla kriget, enligt chefen för den norska polisens säkerhetstjänst (PST). Främst gäller det spioneri riktat mot ledande politiker, försvaret och det privata näringslivet.

Främmande makter är främst intresserad av högteknologiska uppgifter, sekretessbelagda NATO-dokument och beslutsfattande på hög nivå i landet. Mycket av spionaget sker via internet, och man har noterat ett ökat antal cyberattacker under de senaste åren.

PST vill inte avslöja vilka länder som är inblandade, men de uppger att nya länder har anslutit sig till denna illegala verksamhet.

Källa: NorwayPost.no, 2010-02-04

SAS dömt för företagsspionage mot Norwegian

Flygbolaget SAS har dömts till cirka 211 miljoner kronor i böter för att otillbörligen ha utnyttjat hemlig företagsinformation. Domen i den norska motsvarigheten till hovrätten kom kort efter att den svenska staten betalat ut krispengar till det konkurshotade bolaget.

Ärendet gäller en skandal som avslöjades redan 2004. SAS Braathens utnyttjade under perioden 2002–2004 information om uppstickaren Norwegian som de fick via bokningssystemet Amadeus. SAS ska även ha tagit emot e-post med affärshemligheter om Norwegian från en resebyråanställd.

Domen är under granskning för att värdera ett eventuellt överklagande. Vidare misstänks sedan tidigare ett av SAS-koncernens dotterbolag, SAS Cargo, för olaglig kartellverksamhet. Om det även här blir en fällande dom väntas ett avsevärt hårdare straff, som kan komma att uppgå till hisnande 5,3 miljarder kronor.

Källa: Newzglobe.com, 2010-03-17

Bioteknik på företagsspioners radar

En av de snabbast växande sektorerna på den amerikanska marknaden är bioteknik. Miljard-dollar har pumpats in till förmån för bioteknisk forskning, och liknande investeringar bedöms fortsätta. Slutresultatet av forskningen kommer att leda till produkter, behandlingar och kunskap av högt värde. Nu bedömer man att dessa massiva ekonomiska insatser äventyras genom att internationella spioner ska ha fått upp ögonen för bioteknikindustrin, och i synnerhet information om senare stadier i den biotekniska forskningen.

Säkerhetsexperter uppskattar att stöld av immateriell egendom från amerikanska bolag kostar bolagen mer än 200 miljarder dollar per år. Sannolikt är siffran betydligt högre då de flesta organisationer ogärna offentliggör sina säkerhetsproblem, som bland annat kan handla om stöld av forskningsresultat eller annan känslig information.

En omfattande amerikansk studie tyder på att rapporterade incidenter kring dataintrång och informationsstöld endast representerar en hundradel av det totala antalet fall. Färska uppgifter konstaterar att mer än hälften av ett antal undersökta företag inte har upprättat lämpliga rutiner och säkerhetsåtgärder för att förhindra anställda, underleverantörer eller affärspartners från att olovligen stjäla immateriell egendom och affärshemligheter.

Källa: TMCnet.com, 2009-12-07

Räkna med spioner i företaget

En i raden av undersökningar kring företagsspionage genomfördes av säkerhetsföretaget Symantec i januari 2010, och omfattade 2 100 företag och myndigheter i 27 länder. Samtliga hade blivit av med elektronisk information under fjolåret och 75 procent hade blivit utsatta för intrångsförsök. Enligt undersökningen kostade informationsstölderna varje företag drygt 14 miljoner kronor under 2009.

Östeuropeiska länder finns bland dem som anses vara farliga vad gäller företagsspionage, delvis beroende på att synen på affärsmoral och etik bedöms som annorlunda där. Ukraina, Moldavien och Ryssland nämns ofta i dessa sammanhang, liksom Kina och Indien. Man bör dock inte dra slutsatsen att dessa länder skiljer sig särskilt mycket från andra.

Electrolux har nyligen lagt ut sin IT-drift till Indien, vilket en säkerhetskonsult i media har uttryckt som ett mycket riskabelt beslut. I USA har Google en speciell tjänst för amerikanska myndigheter som inte vill köra vanliga Google Apps. Google garanterar de myndigheter som använder tjänsten att deras data endast hanteras i USA.

Svenska säkerhetsexperter varnar för företagsspionage i utlandet och menar att det gäller att se upp när IT-drift outsourcas till andra länder. Ju lättsammare inställning till företagsspionage, desto större risk för stöld av värdefull information.

Källa: ComputerSweden.IDG.se, 2010-03-23

Dödsdom för spioneri åt Israel

I oktober 2009, en månad efter bombattentatet mot den amerikanska ambassaden i Jemens huvudstad Sanaa, greps ett antal jemeniter med påstådda kopplingar till Israels underrättelsetjänst Mossad. En av dessa dömdes nyligen till döden för att ha spionerat å Israels vägnar.

Mannen ska ha etablerat kontakt med den förre israeliske premiärministerns administration och via e-post ha erbjudit sig att arbeta för Mossad.

Källa: www.e-jihad.se, 2010-04-04

Cyberspionage i Australien kostar miljarder

En IT-säkerhetsexpert i Australien anser att regeringen i landet inte har agerat tillräckligt snabbt och därmed har misslyckats med att bekämpa IT-relaterad brottslighet och spionage. Detta har kostat miljarder dollar per år och hotar säkerheten hos såväl myndigheter som privata företag.

Enligt expertens rapport har klyftan mellan internetsäkerhetsproblemen och landets förmåga att hantera dem ökat. Han menar att ett brottscentrum för IT-relaterad kriminalitet bör upprättas. Vidare anser han att Australiens regering borde öka sina ansträngningar i kampen mot ekonomiskt spionage, samt utöka sin underrättelseverksamhet inom den privata sektorn.

Källa: The Sydney Morning Herald/smh.com.au, 2009-12-04

Kalla kriget-fiender initierar en cyberattack varje dag

I Storbritannien har man upprättat enheter vars uppgift är att bekämpa datorbaserat spionage, huvudsakligen med ursprung i Kina och Ryssland. Enheterna har beredskap dygnet runt för att kunna hantera angrepp på regeringsdatorer och vitala delar av den nationella infrastrukturen.

De hundratals allvarliga tillbud som hittills rapporterats in utgör troligen endast en del av alla försök att på olaglig väg komma åt de offentliga systemen i landet. Enligt den brittiska säkerhetstjänsten MI5 kan många inblandade hackers vara statsunderstödda spioner som försöker stjäla underrättelseinformation och företags-hemligheter. MI5 är också oroade över attacker som kan slå ut viktig infrastruktur såsom stam-nätet eller internet.

Brittiska statstjänstemän hävdar att de inte känner till några framgångsrika attacker mot de statliga datasystemen. Däremot anser de att näringslivets aktörer är mer sårbara. Exempelvis utsätts British Telecom för cirka 1 000 attacker varje dag.

Källa: Telegraph.co.uk, 2009-12-04

Kina nekar till nätattacker

I januari i år gick Google ut med uppgiften att man i december 2009 upptäckt allvarliga datain-trång mot det egna bolaget och andra amerikanska nätföretag. Över 20 företag ska ha utsatts för spioneri.

Enligt Google var attackerna särskilt riktade mot kinesiska regimkritikers e-postkonton. Man misstänker även stölder av affärshemligheter och datakoder.

Ett kinesiskt toppuniversitet och en mindre känd yrkesskola (med militärt stöd och som utbildar dataforskare som senare gått in vid militären) har anklagats för att ligga bakom cyberattackerna. De anklagade förnekar all inblandning.

Kontroverserna kring Kinas censurerade internetmarknad fick den 30 mars i år förnyat bränsle då det uppdagades att tre utländska journalister och en analytiker troligtvis fått sina e-postkonton på den kinesiska sidan Yahoo.cn hackade. Enligt Yahoos egna tekniker ska problemen med att komma åt kontona ha varit resultaten av en attack.

Incidenten inträffade mindre än två veckor efter att Google dirigerat om sin kinesiska trafik till den före detta brittiska kolonin Hong Kong, i syfte att undkomma den kinesiska regeringens censur.

Källor: DN.se, 2010-03-31 och 2010-02-21

Guillou utpekad som hemlig agent åt forna Sovjet

I oktober 2009 offentliggjordes tidigare hemligstämplat material om författaren Jan Guillou. Av detta framgick att han i slutet av 1960-talet ska ha låtit sig värvas som hemlig agent av ryska underrättelsetjänsten KGB. Under fem års tid ska han ha haft hemliga möten med bland annat en sovjetisk KGB-officer.

Guillous nära vän och journalistkollega angav honom 1967 till Säkerhetspolisen. Genomgångna dokument visar dock att vännens trovärdighet ifrågasattes och anklagelserna avfärdades.

Författaren själv har berättat att han fick betalt av ryssen för det material han lämnat över, en politisk artikel om socialdemokraternas förhållande till Vietnam. Däremot förnekar han att han utfört något verkligt spioneri åt KGB och menar istället att värvningen skedde i journalistiskt syfte för att kunna avslöja hur KGB opererade i Sverige.

Guillou anmälde i höstas tidningen Expressen, som gick ut med avslöjandet, till Pressens Opinionsnämnd. Det har även framkommit att de Säpo-dokument som Expressen fått tillgång till inte ger stöd för anklagelsen att Guillou skulle ha varit hemlig agent åt forna Sovjetunionen.

Den 20 mars 2010 tilldelades Expressen föreningen Grävande journalisters pris Guldspaden, just för scoopet att Guillou varit hemlig sovjet-agent. Trots detta uppger Expressens reporter under påföljande intervju att han litar på allt Guillou har sagt, samt att han också anser att Guillou agerade undercover vilket han undrar om KGB någonsin misstänkte. Uttalandet har i media bedömts vara ett indirekt medgivande till att Guillou aldrig varit någon agent för sovjetisk räkning.

Källor: Aftonbladet.se, 2010-03-29 och Expressen.se, 2009-10-24

Hamas-son var spion för Israels räkning

Sonen till den shejk, som grundade den islamiska motståndsrörelsen Hamas och som är en av dess främste ledare på Västbanken, uppträdde utåt som lojal Hamas-aktivist. I själva verket spionerade han, i tio års tid, åt Israel och var deras främste agent på Västbanken.

Mannen bidrog till att förhindra en rad självmordsattentat och hans information ledde till att ledande militanta palestinier fängslades. Han stoppade attentat mot israeliska ledare, men ska även ha förhindrat att Israel dödade ledande palestinier, bland dem hans egen far.

Fadern avtjänar ett sexårigt fängelsestraff i Israel. Han har fördömt såväl sonen som sonens handlande. För Hamas är hela affären besvärande eftersom den visar att organisationen inte är ogenomtränglig.

Våldsamma utfall mot sin tidigare religion, islam, samt avslöjandet av sitt spioneri gör att sonen nu lever under ständigt dödshot och tvingas ha livvakter dygnet runt.

Källa: Dagen.se, 2010-03-09

Säkerhetspolisen arbetar med att förhindra och avslöja spioneri och olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller mot svenska intressen. Säkerhetspolisen arbetar också för att förhindra och avslöja spioneri mot svenska företag – om främmande makt står bakom. Fall där ett företag spionerar på ett annat utreds av den lokala polismyndigheten.

Säkerhetspolisen tar tacksamt emot information, frågor eller iakttagelser om spionage.

Ansvarig: Informationschef Åsa Hedin

Säkerhetspolisen, Box 12312, 102 28 Stockholm
Tfn: 010-568 70 00 • Fax: 010-568 70 10
E-post: sakerhetspolisen@sakerhetspolisen.se

Vill du prenumerera så skicka ett e-brev med din e-postadress till spionage@sakerhetspolisen.se.

www.sakerhetspolisen.se